

Et demokratisk overtramp

Razziaen Politiets sikkerhetstjeneste (PST) begikk mot filmskaperen Ulrik Imtiaz Rolfsen på mandag, er dypt problematisk.

PST dukket uanmeldt opp og beslagla store mengder råmateriale til en dokumentarfilm Rolfsen jobber med. Temaet for filmen er det ekstreme islamistmiljøet i Norge, sentrert rundt Ubaydullah Hussain i Profetens Ummah.

Rolfsen skal også ha filmet 18-åringen som mandag ble arrestert på flyplassen i Göteborg, mistenkt for å være på vei til Syria for å slutte seg til IS. Det er med andre ord en omstridt materie Rolfsen har filmet. Sannsynligvis har han også filmet mennesker som med rette kan mistenkes for å være farlige.

Det kan til og med tenkes at Rolf-

sen sitter på materiale som er juridisk kompromitterende og underbygger teoriene om den arresterte 18-åringen. PST selv hevder de ville gått like hardt inn hos større redaksjoner som satt på samme materiale.

Det er likevel ikke grunn god nok til at PST kan tillate seg å trampe på pressefriheten. En pressefrihet som er lovfestet helt opp til Grunnloven.

Ryddig saksgang er et fundament ikke bare for pressefriheten, men for hele rettssystemet.

I en unntakstilstand kan politiet se bort fra vanlig prosedyre, men inntil videre er det ikke bevist eller sannsynliggjort at en slik situasjon foreligger.

PST gjorde et lynraid fordi de mente de ikke hadde tid til å vente på at en dommer kom

Oppsummert

Hadde det travelt

1 Politiets sikkerhetstjeneste, PST, tok seg ikke tid til å vente på en dommer, men raidet mandag hjemmet til filmskaper Ulrik Imtiaz Rolfsen uten en rettskjennelse.

Dypt problematisk

2 At PST setter regelverk til side på denne måten og tar seg friheter, er svært bekymringsverdig. Det er en grunn til at vi har innbygde sikringer i systemet.

Må granskes i ettertid

3 PST kan i teorien ha hatt gode grunner. Det må være opp til en ekstern granskning å avgjøre.

med rettskjennelse. Hvis det er snakk om videoopptak av 18-åringen, som allerede er arrestert, er det vanskelig å se at det hastet så mye at rettssystemet kunne settes til side.

For det første er det vanskelig å tro at Rolfsen ville slette opptakene. For det andre er det uklart hva Rolfsen kan ha tatt opp som er så uunnværlig for prosessen *akkurat nå* at det rettferdiggjør en så lettbeint omgang med rettsikkerhet, pressefrihet og alminnelig prosedyre.

Kanskje var det nødvendig. Det må en ekstern granskning i så fall avklare i etterkant. Ikke PST selv. Ikke justisminister Anders Anundsen (Frp) uten innsyn fra offentligheten. Men en ekstern, bred, demokratisk sammensatt granskning. Det er det minste vi kan kreve.

SAGT

av andre

Sjølgranskar: Odd Nordstoga

Han berre spør

* «Eg kjem frå eit distrikt med truga dyreartar, frå gard, eit nynorskområde. Eg kjem frå ein region der det står ein del politiske kampar. Kvifor er eg ikkje faneberar for politiske parti som vernar om desse kvalitetane i Noreg, tru?»

Odd Nordstoga i Syn og Segn.

Vil hjelpe

* «Sant nok og trist nok, kan vi ikke hjelpe alle i nød. Men vi må hjelpe dem som allerede er på vårt kontinent. Ikke fordi det er vår plikt, men fordi det er et bevis på vår menneskelighet.»

Nina Witoszek, professor ved Universitetet i Oslo, om Syria-saken i Aftenposten.

Nei til integritetsdebatt

* «Jeg mener det burde være mulig å ha en debatt om dette uten å betvile folks moral, verdier eller integriteten i beslutningene de tok.»

Alastair Campbell, «spin doctor» for britenes eksstatsminister Tony Blair, om hvorfor han ikke helt besvarer Klassekampens spørsmål om Irak-krigen.

Mer enn enten-eller

* «Lovverket er 20 år gammelt og innebærer merkverdigheter, skeivheter og logiske brister. Det betyr ikke nødvendigvis at løsningen er et frislipp, det kan bety at regelverket trenger en justering.»

Dagblad-kommentator Anne Marte Blindheim mener debatten om søndagsåpne butikker er for enten-eller-preget.

Ikke nok

* «Det er ikke nok med ett gardsbruk her i Vingelen.»

Bonde Ola Eggen ga klar melding om KrFs støtte til Sylvi Listhaug til nestleder Dagrun Eriksen, melder Arbeidets Rett.

Nationen arbeider etter Vær varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale bes ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. PFU holder til i Oslo, tlf. 22 40 50 40. Epost: pfu@presse.no

Myter om leiejord

FAGHJØRNEN

Det er fristende å hevde at leilendingssystemet er tilbake når leiejordsandelen har krøpet over 40 prosent av jorda i drift. Det blir stadig trukket fram utfordringer med leiejord, at det fører til mye transport, dårlig arrondering, at jorda skjøttes dårlig, og at det medfører tilleggsutgifter for aktive bønder. Dette er blant problemstillingene vi i AgriAnalyse nylig gikk igjennom i et nytt notat om leiejord.

Kritikerne av leiejord hevder at denne jorda ikke skjøttes like godt som eid jord. Det som ofte ikke omtales er at leiejorda i mange tilfeller har en annen beskaffenhet enn den jorda som fortsatt er i drift, og er selveid. De gårdsbrukene som har avvirket driften var mindre og hadde dårligere driftsmessige forutsetninger enn de gårdsbrukene som er igjen. Samtidig ligger leiejord naturlig lenger fra driftsenheten.

Dette betyr at om man korrigerer for beskaffenhet, avstand til driftsenhet og kvaliteten på jorda, så er forskjellene på drift mellom leiejord og eid jord trolig små.

Avstand fra driftsenhet kommer til å bli en stadig viktigere faktor i norsk landbruk. Mange bruker mer tid på å kjøre mellom enn på jorder. Selv om leiejord har ført til stor fleksibilitet, er avstand til jord en av de viktigste komponentene i stordriftsulempene i norsk jordbruk.

Leiejorda har også i denne sammenheng fått «skylden.» Men det er ingen ting i systemet for omsetning av jord, som sikrer bedre arrondering, eller at den som i dag leier jorda, eller nærmeste nabo-gård, har noe fortrinn i kjøp av tilleggsjord. Uavhengig av eid eller leid, er det strukturutviklingen i jordbruket og topografien som skaper transportbehov, ikke eierforholdene.

En av hovedkonklusjonene våre er at strukturutviklingen vi har hatt i norsk jordbruk neppe ville vært mulig uten at de bøndene vi har igjen i dag hadde hatt tilgang på leiejord. Uten at bonden har kunnet vokse gjennom leiejordsinstituttet ville alternativet vært at bøndene måtte kjøpe den samme jorda.

I den forbindelse beregnet vi kostnaden ved å få omsatt dagens leiejord, gitt at den lot seg omsette innenfor rammene av priskon-

Eivinn Fjellhammer

Eivinn Fjellhammer er Prosjektleder i AgriAnalyse

RIKTIG ÅRSÅK

«Uavhengig av eid eller leid, er det strukturutviklingen i jordbruket og topografien som skaper transportbehov, ikke eierforholdene.»

trollene vi har i dag. Dette vil anslagsvis koste 38 milliarder kroner pluss rentekostnader. Den samlede gjelden i jordbruket er til sammenlikning nå 55 milliarder.

En utfordring er at det er knapt noen som vil selge innenfor rammene av priskontrollene, selv etter oppmykingen av delingsforbudet. Dette betyr at beløpet for å utløse omsetning trolig er langt høyere.

Samtidig er det viktig å påpeke at en fjerning av priskontrollene vil få dramatiske konsekvenser for økonomien på gårdsbruk i drift, da erfaringer fra Danmark viser at bønder kjøper jord over evne om de får muligheten.

I diskusjoner om leiejord føres det ofte anekdotebevis for hvor galt det har gått med leiejord. En opplyst debatt om leiejord forutsetter at man anerkjenner rollen leiejord har i norsk jordbruk, og realitetsbehandler alternativet.

Alternativet til leiejord er ikke at bønder skal få nabojordet gratis, men høyere gjeldsoppbygging, mer risiko og sterkere strukturutvikling for aktive bønder enn det vi har sett til i dag.

Sjefredaktør:
Mads Yngve Storvik
mads.storvik@nationen.no

Politisk redaktør:
Kato Nykvist
kato.nykvist@nationen.no

Nyhetsredaktør:
Rino Andersen
rino.andersen@nationen.no